

การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลจากนวนิยาย เรื่อง “เทวากับซาตาน”

An analytical Study of Translation Strategies and Approaches used for Translating the Novel “Angels and Demons”

ณัฐกร ผลเอกประดิษฐ์^{1*}, นครเทพ ทิพย์ศุภราชภู²
Natakorn Phonakepadist^{1*}, Nakonthep Tipayasuparat²

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการปรับบทแปลและกลวิธีการแปลในนวนิยายเรื่อง “เทวากับซาตาน” บทแปลภาษาไทยโดย Oradee Suwankomol (2004) จากต้นฉบับภาษาอังกฤษ เรื่อง “Angels and Demons” ประพันธ์โดย Dan Brown (2000) โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์ในการปรับบทแปลของ Sanchawi Saibua (2017) และ Mona Baker (1992) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ จำนวน 20 ตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับด้วยกัน คือ การปรับระดับคำ และการปรับระดับโครงสร้างของภาษา ซึ่งในระดับคำมีทั้งหมด 6 ประเภทคือ 1) การเติมคำอธิบาย 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า 4) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ 5) การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป และ 6) การใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม ส่วนการปรับระดับโครงสร้างของภาษามีทั้งหมด 3 ประเภท คือ 1) ระดับเสียง 2) ระดับโครงสร้างของคำ และ 3) ระดับประโยค สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 วิธี คือ (การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค การปรับการใช้ปฏิเสธ และการเพิ่มและละคำในประโยค) จากผลการศึกษาพบว่า การปรับบทแปลระดับคำที่พบมากที่สุด คือ การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ รองลงมา คือ การใช้คำหรือสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกันตามวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษาที่พบมากที่สุด คือ การเพิ่มและละคำในประโยค รองลงมา คือ ระดับโครงสร้างของคำ นอกจากนี้กลวิธีการแปลส่วนใหญ่จะมีลักษณะการแปลแบบตรงตัวเพื่อรักษารูปแบบของการถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้ได้มากที่สุด

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล, การปรับบทแปล, นวนิยาย

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

Master's Degree Student Candidate in the Master of Arts in Graduate School of Rangsit University

² ผู้อำนวยการหลักสูตร ดร., หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

Program Director Dr., Master of Arts in Graduate School of Rangsit University

*Corresponding Author, email: pnatakorn@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to study the types of translation strategies and approaches used for translating novel “Angels and Demons”, written by Dan Brown (2000) and translated into Thai by Oradee Suwankomol (2004). The analysis was conducted using qualitative data through 20 outstanding samples. The researcher applied the principles of translation editing proposed by Sanchawi Saibua (2017) and Mona Baker (1992) as the analytical framework. In framework the findings were classified into two levels, which were the editing in the lexical level and the editing in syntactic level. The editing in the lexical level incorporated: 1) adding explanation 2) using phrases or sentence instead of word 3) using general words to replace specific ones 4) adding conjunction between the thinking 5) words or idioms deletion and 6) cultural substitution. The editing in syntactic level incorporated: 1) phonological level (transliteration) 2) lexical structure level 3) sentences structure level was classified into 4 methods: rearrangement of word order in sentence or phrase, sentence reduction into phrase and phrase expanding into sentence, modifying of negative sentence, and adding and deletion of word in sentence). The results indicated that in the lexical level, using phrases or sentences instead of words was most frequently used editing technique, followed by cultural substitution. For the syntactic level, the addition and deletion of words in sentences was the most frequently found, followed by the modification of lexical level structure. In addition, the literal translation techniques were mostly used in order to keep the meanings of the original version.

Keywords: Translation Strategies, Translation Approaches, Novel

บทนำ

ในประวัติศาสตร์ชาติไทยวรรณกรรมเปรียบเสมือนพาหนะที่ขับเคลื่อนมรดกทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี โดยการส่งต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง และวรรณกรรมยังเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในทุกยุคทุกสมัยได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญชิ้นหนึ่งในการแสดงออกทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น ศาสนา ปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา การเมืองการปกครอง กฎหมาย วิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการ งานวรรณกรรมเป็นผลงานที่เกิดจากความคิดและจินตนาการของผู้ประพันธ์เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือชีวิตของบุคคลที่สมมติขึ้นมา โดยอาจมีเค้าโครงจากเรื่องจริงหรือชีวิตจริงที่ถูกเรียบเรียงและถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือทั้งในแบบร้อยแก้วด้วยข้อความเรียงโดยแสดงเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยการใช้ภาษาและถ้อยคำรวมถึงสำนวนที่ลึกซึ้งกินใจเพื่อโน้มน้าวอารมณ์ของผู้อ่านให้เคลิบเคลิ้มและคล้อยตาม อีกทั้งการถ่ายทอดในแบบร้อยกรองด้วยรูปแบบข้อความโดยการใช้น้ำเสียงสัมผัส คล้องจอง ทำให้สัมผัสได้ถึงความงดงามของภาษา และเนื่องด้วยทุกวัฒนธรรมต่างได้สร้างวรรณกรรมเป็นของตน ดังนั้นเมื่อผลงานวรรณกรรมของภาษาหนึ่งได้ถูกประพันธ์และได้รับความความนิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก

เมื่อผลงานวรรณกรรมของภาษาหนึ่งได้ถูกประพันธ์และได้รับความความนิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก การถ่ายทอดความหมายและวรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่งไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่งที่เรียกว่า

การแปลวรรณกรรม จึงเกิดขึ้น การแปลวรรณกรรมจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนั้น มักจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในการประสบปัญหาระหว่างการแปล ซึ่งปัญหาสำคัญที่เห็นได้ชัด คือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพราะ ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หลอมรวมกัน การที่จะรู้และเข้าใจภาษาหนึ่งภาษาใดให้ดี จะต้องเข้าใจใน วัฒนธรรมของภาษานั้นด้วย (Jantarakhet, 1985) นอกจากนี้ปัญหาความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โครงสร้างภาษาที่อยู่กันคนละตระกูลกันย่อมมีโครงสร้างภาษาที่แตกต่างกันไป ทำให้การเรียงลำดับคำใน ประโยคเมื่อแปลจากภาษาต้นฉบับมาเป็นภาษาฉบับแปลอาจจำเป็นต้องสลับที่คำบางคำเวลาแปลเพื่อให้เป็น ภาษาที่ถูกต้องตามภาษาฉบับแปล อีกทั้งปัญหาอย่างหนึ่งที่พบ คือ ความหมายของคำ เนื่องจากคำแต่ละคำมี ระดับของความหมายและน้ำเสียงที่ต่างกัน การเลือกใช้คำและการใช้ระดับของภาษาให้เหมาะสมกับเรื่องที่ แปลจึงเป็นสิ่งสำคัญ (Laisatrulchai, 2015)

ดังนั้นการแก้ปัญหาด้วยการปรับบทแปลจึงเข้ามามีบทบาทเพื่อให้ภาษาฉบับแปลนั้นสามารถสื่อ ความหมายให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสร้างการตอบสนองในตัวผู้อ่านงานแปลได้ใกล้เคียงกับปฏิกิริยาของ ผู้อ่านต้นฉบับ โดย Saibua (2017) เสนอเกณฑ์เพื่อการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้ โดยแบ่งการปรับบทแปลออกเป็น 2 ระดับคือการปรับระดับคำ เป็นการปรับคำหรือสำนวนที่เกี่ยวข้องกับความหมาย เมื่อคำหรือสำนวนจาก ภาษาต้นฉบับนั้นไม่สามารถหาคำที่อ้างอิงได้ในภาษาฉบับแปล จึงต้องทำการปรับเพื่อให้ได้คำที่มีความหมาย ใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด ซึ่งในการปรับระดับคำ สามารถจำแนกออกได้เป็น 5 ประเภท คือการเติม คำอธิบายโดยการเติมลักษณะนามข้างหน้าและการเติมข้อความสั้น ๆ เพื่ออธิบายคำหรือสำนวนที่เป็นปัญหา การใช้วลีหรือประโยคแทนคำของต้นฉบับที่ไม่มีคำศัพท์ในภาษาฉบับแปลเทียบเคียงได้ การใช้คำที่อ้างอิงถึง ความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งที่เฉพาะกว่า เพื่อให้ความหมายครอบคลุมคำที่เป็นปัญหา การเติม ตัวเชื่อมหรือสันธานระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ เพื่อแสดงความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิด เหล่านั้น และการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ซึ่งเป็นคำไม่สำคัญหรือเป็นคำซ้ำ

นอกเหนือจากการปรับบทแปลในระดับคำยังมีการปรับบทแปลระดับโครงสร้าง เป็นการปรับเพื่อให้ ลักษณะภาษาที่ใช้ในบทแปลเหมาะสมกับบริบท และมีลักษณะที่ไม่ขัดกับธรรมชาติของภาษาฉบับแปล ประกอบไปด้วย การปรับระดับเสียงหรือการทับศัพท์ การปรับระดับโครงสร้างของคำเพื่อให้ตรงตามไวยากรณ์ ของภาษาไทย และการปรับระดับประโยค ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ การปรับวิธีเรียงคำใน ประโยคหรือวลีเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวลีกับประโยค การปรับรูปประโยคปฏิเสธ การปรับการใช้กรรตุ วาจและกรรมวาจกเพื่อให้ตรงตามโครงสร้างหลักไวยากรณ์และความนิยมของภาษาไทย การเพิ่มและลดคำ ในประโยคที่เกิดจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษา เช่น การละประธานหรือเพิ่มคำกริยาในประโยค และการปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค เพื่อปรับทำนองการเขียนและเรียงลำดับกลุ่มความคิดเสีย ใหม่ ได้แก่ การสลับตำแหน่งของประโยค หรือการรวมประโยคในอนุเฉท

ส่วนกลวิธีการแปลนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือการแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็น การแปลที่พยายามคงความหมาย รูปแบบ และโครงสร้างภาษาของต้นฉบับให้ได้มากที่สุด เน้นความถูกต้อง ครบถ้วนของสิ่งที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อเป็นสิ่งสำคัญ อีกหนึ่งประเภทคือการแปลแบบเอาความ (free translation) เป็นการแปลที่ไม่ได้มุ่งรักษาโครงสร้างของความหมาย หรือรูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัดนัก มีการโยกย้ายตัดทอนหรือเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือข้อความด้านไวยากรณ์เพื่อความสั้น กระชับ การแปลแบบนี้ ใช้กับเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องแน่นอนของต้นฉบับนัก เช่น การแปลนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น (Supol, 2002)

ช่องว่างและปัญหาส่วนมากที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข คือ การนิยามความหมายของคำศัพท์ที่แตกต่างกัน ระหว่างวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ และภาษาฉบับแปลไม่มีคำศัพท์ที่เทียบเคียงกันได้ หรือเกี่ยวข้องกัน

ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถที่จะเข้าใจคำศัพท์เหล่านั้นได้ ดังนั้นผู้แปลจึงแก้ปัญหาด้วยการนำคำมาประกอบกันให้เป็นวลีหรือประโยค ซึ่งเป็นวิธีที่เน้นความเข้าใจของผู้อ่านในเนื้อหาภาษาฉบับแปล โดยจะต้องใช้คำที่เทียบเคียงกันมากที่สุด เพื่อถ่ายทอดให้ครอบคลุมความหมายของคำศัพท์ในภาษาต้นฉบับ และคงความเป็นธรรมชาติเอาไว้ รวมถึงทำให้ผู้อ่านภาษาฉบับแปลเห็นภาพของกลุ่มความคิด หรือบริบทในเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้น ช่องว่างและปัญหาส่วนมากที่ยังไม่ได้รับการศึกษา คือ ความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาระหว่างตัวบทต้นฉบับและฉบับแปล ซึ่งหากผู้แปลเก็บรายละเอียดของคำจากต้นฉบับทั้งหมด ก็ไม่ได้ทำให้ประโยคฉบับแปลออกมาสมบูรณ์เสมอไป การถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ตรงตามภาษาต้นทางเลยนั้นไม่อาจทำได้ทั้งหมด เพราะรูปแบบโครงสร้างของภาษาฉบับต้นทางที่ต้องกระทำการแปลงย่อมอาจมีปัญหาในโครงสร้างของภาษาฉบับแปล

จุดมุ่งหมายของการปรับบทแปลคือ การสื่อสารความหมายด้วยวิธีการแปลจากสองภาษา (ภาษาต้นฉบับและฉบับแปล) ที่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ทั้งทางด้านสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ทัศนคติ รวมถึงความเชื่อ ซึ่งก็คือการนำภาษาอีกภาษาหนึ่งมาสื่อความหมายทั้งหมดของต้นฉบับ จึงจำเป็นต้องมีการปรับบทแปลบ้างเพื่อให้การสื่อสารความหมายนั้นสมบูรณ์ที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการแปลแบบตรงตัวหรือการแปลแบบเอาความก็ตาม ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้อ่านงานแปลเข้าใจและให้ความรู้สึกใกล้เคียงเสมือนว่ากำลังอ่านต้นฉบับจริงอยู่นั่นเอง โดยการปรับบทแปลนั้นจำเป็นต้องมีขอบเขตเงื่อนไขที่จะสามารถทำได้ดังต่อไปนี้ การปรับบทแปลควรทำหากมีความต้องการที่จะทำให้อ่านฉบับแปลมีภาษาที่สละสลวย และสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น ซึ่งผู้แปลสามารถปรับรูปแบบโครงสร้างและการเรียบเรียงประโยคและความคิดเพื่อให้แตกต่างจากต้นฉบับ และให้เป็นธรรมชาติมากที่สุดเหมาะสมกับผู้อ่าน นอกจากนี้การปรับภาษาในบทแปลผู้แปลควรคำนึงถึงจุดประสงค์ของการแปลซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ คือการทำให้ภาษาในบทแปลสามารถให้ความหมายได้ใกล้เคียงกับความหมายของภาษาต้นฉบับ ถ้าผู้แปลพบเจอปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ความหมายของเนื้อหาจะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์หากคงรูปแบบของการนำเสนอความคิดของต้นฉบับไว้ หรืออาจจะต้องเปลี่ยนรูปแบบไปเพื่อให้ถ่ายทอดความหมายได้เหมือนกับต้นฉบับ ซึ่งผู้แปลควรที่จะเลือกปรับเปลี่ยนรูปแบบ และคงความหมายตามความเหมาะสมของเนื้อหาและผู้อ่านเป็นหลัก

Sangchanthip et al. (2017) ได้ศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายกิ่งอัทชีวประวัติเรื่อง บ็อบ แมวแตะะฝันข้างถนน ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์วิธีการปรับบทแปลของ Sanchawi Saibua (2017) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าการปรับบทแปลระดับคำที่พบมากเป็นลำดับแรกคือการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป และลำดับถัดมาคือการใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะเจาะจง ส่วนการปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษาที่พบมากที่สุดคือการเปลี่ยนวลีเป็นประโยคและจากประโยคเป็นวลี และการเพิ่มและละคำในประโยค ลำดับถัดมาคือการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี ในส่วนกลวิธีการแปลพบว่าผู้แปลใช้ทั้งการแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความเพื่อคงความเป็นธรรมชาติและรักษาอรรถรสของภาษาต้นฉบับ ต่อมา Anantawong et al. (2021) การศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายเรื่อง อิท สำนวนแปลโดย สุวิทย์ ขาวปลอด จากการศึกษาพบว่าการปรับระดับคำที่พบมากที่สุดคือการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เนื่องจากปัญหาโดยรวมเกิดจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม โครงสร้างภาษาของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลทำให้ไม่สามารถหาคำในฉบับแปลมาเทียบเคียงกับต้นฉบับได้ ผู้แปลเลือกที่จะใช้วลีหรือประโยคมาอธิบายคำ ๆ นั้น ส่วนการปรับระดับโครงสร้างพบว่าการปรับระดับเสียง หรือการทับศัพท์ พบเป็นจำนวนมากที่สุด เนื่องจากในวรรณกรรมเรื่อง อิท มีการกล่าวถึงชื่อเฉพาะเป็นส่วนมาก ผู้แปลได้ใช้วิธีการแปลโดยการถอดเสียงสำหรับชื่อเฉพาะ

เหล่านั้น โดยยึดหลักเกณฑ์การทับศัพท์ซึ่งเน้นที่การถอดเสียงตามการออกเสียงในภาษาอังกฤษให้ผู้อ่านเข้าใจ เนื้อหาของเรื่องได้ดีที่สุดตามแนวทางของราชบัณฑิตยสภา (Saibua, 2017)

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกนวนิยายเรื่อง “เทวากับซาตาน” (Angels and Demons) ฉบับภาษาอังกฤษเขียนโดย Dan Brown นักเขียนนวนิยายแนวสืบสวนสอบสวนระดับแนวหน้าของโลก เขียนขึ้นในปี ค.ศ. 2000 และได้ถูกนำไปแปลเป็นภาษาไทยต่าง ๆ มากมายทั่วโลก สำหรับฉบับแปลภาษาไทยนั้นเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 2004 โดย Oradee Suwankomol อดีตบรรณาธิการของแพรวสำนักพิมพ์ ที่มีผลงานการแปลนวนิยายแนวลึกลับระทึกขวัญมาแล้วหลายเรื่อง หนังสือนวนิยายเรื่อง “เทวากับซาตาน” เป็นนวนิยายที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักความเชื่อทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและวิทยาศาสตร์แควตัมฟิสิกส์ รวมถึงการถอดรหัสและการตีความบทกวีโบราณ นอกจากนี้ด้วยเค้าโครงเรื่องที่มีการแก้ปริศนาพร้อมทั้งพิสูจน์ทฤษฎีสมคบคิดจำนวนมาก จึงถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ซึ่งออกฉายเมื่อปี ค.ศ. 2009 ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นว่านวนิยายเรื่องนี้มีเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปรับบทแปลภาษาไทยจากนวนิยายภาษาอังกฤษเรื่อง “เทวากับซาตาน”
2. เพื่อศึกษาวิธีการแปลการแปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษสู่ภาษาฉบับแปลไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีจุดประสงค์ในการวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลและกลวิธีการแปล โดยงานแปลที่ผู้ศึกษาเลือกมาวิเคราะห์ คือ นวนิยาย เรื่อง “เทวากับซาตาน” ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องจากการอ่านทั้งจากต้นฉบับและฉบับแปล และรวบรวมตัวอย่างการปรับบทแปลโดยจำแนกเนื้อหาทั้งหมดแบ่งเป็น 20 ตัวอย่าง จาก 20 บท โดยอยู่ในบทที่ 23, 25, 36, 48, 59, 62, 84, 86, 93, 94, 100, 106, 108, 119, 121, 122, 130, 131, 133 และ 134 ของฉบับแปลภาษาไทย จากนั้นนำทฤษฎีการปรับบทแปลของ Saibua, S. (2017) และทฤษฎีการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมายของ Baker, M. (1992) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปล และงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งออกเป็น 20 ตัวอย่าง จาก 20 บท โดยขั้นแรกจะเลือกบทจากบทที่มีย่อหน้าของการพรรณนาโวหาร 10 ย่อหน้าขึ้นไป ลำดับต่อมาเมื่อเลือกบทได้แล้ว จึงเลือกตัวอย่างจากย่อหน้าที่มีจำนวนบรรทัดของการพรรณนาโวหารมากที่สุด เพื่อนำมาเปรียบเทียบวิเคราะห์เนื้อหาจากทั้งต้นฉบับภาษาอังกฤษและฉบับแปลภาษาไทย แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การศึกษาที่กำหนดไว้

3. วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลในส่วนของการปรับบทแปลจากฉบับแปลและเทียบเคียงจากต้นฉบับ จำนวน 20 ตัวอย่าง ซึ่งการวิเคราะห์การปรับบทแปลจะใช้หลักเกณฑ์ของ Sanchawi Saibua (2017) และ Mona Baker (1992) และจำแนกประเภทการปรับบทแปลออกเป็น 2 ระดับ คือ การปรับบทแปลในระดับคำและการปรับบทแปลในระดับโครงสร้างของภาษา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังวิเคราะห์ในส่วนของกลวิธีการแปล ได้แก่ การแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความ

4. สรุปและอภิปรายผล โดยยกตัวอย่างของการปรับบทแปลจากการวิเคราะห์ทั้งหมด และเสนอผลการวิเคราะห์การปรับบทแปลที่ใช้ในภาษานับแปลในแต่ละระดับ สรุปรูปแบบการปรับบทแปลที่พบมากที่สุด 2 อันดับแรกในแต่ละระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยยึดทฤษฎีของ Saibua (2017) เพื่อการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ โดยแบ่งการปรับบทแปลออกเป็น 2 ระดับคือการปรับระดับคำ ซึ่งในการปรับระดับคำ สามารถจำแนกออกได้เป็น 5 ประเภท คือการเติมคำอธิบายโดยการเติมลักษณะนามข้างหน้าและการเติมข้อความสั้น ๆ เพื่ออธิบายคำหรือสำนวนที่เป็นปัญหา การใช้วลีหรือประโยคแทนคำของต้นฉบับที่ไม่มีคำศัพท์ในภาษานับแปลเทียบเคียงได้ การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า เพื่อให้ความหมายครอบคลุมคำที่เป็นปัญหา การเติมตัวเชื่อมหรือสันธานระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ เพื่อแสดงความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิดเหล่านั้น และการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป ซึ่งเป็นคำไม่สำคัญหรือเป็นคำซ้ำ นอกเหนือจากการปรับบทแปลในระดับคำยังมีการปรับบทแปลระดับโครงสร้าง ประกอบไปด้วยการปรับระดับเสียงหรือการทับศัพท์ การปรับระดับโครงสร้างของคำเพื่อให้ตรงตามไวยากรณ์ของภาษาไทย และการปรับระดับประโยค ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ การปรับวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวลีกับประโยค การปรับรูปประโยคปฏิเสธ การปรับการใช้กรรตุวาจกและกรรมวาจกเพื่อให้ตรงตามโครงสร้างหลักไวยากรณ์และความนิยมของภาษาไทย การเพิ่มและละคำในประโยคที่เกิดจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษา เช่น การละประธานหรือเพิ่มคำกริยาในประโยค และการปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค เพื่อปรับทำนองการเขียนและเรียงลำดับกลุ่มความคิดเสียใหม่ ได้แก่ การสลับตำแหน่งของประโยค หรือการรวมประโยคในอนุเฉท และยึดทฤษฎีของ Mona Baker (1992) เพื่อการวิเคราะห์มา 1 ทฤษฎี คือ การแปลโดยใช้คำทดแทนทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์การปรับบทแปลทั้งหมดตัว 20 ตัวอย่าง ผู้วิจัยวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง ทั้งการปรับบทแปลในระดับคำและระดับโครงสร้างจำนวน 62 ประเด็น บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตรงตามหลักเกณฑ์ ของ Sanchawi Saibua (2017) และ Mona Baker (1992) โดยจำแนกตามประเภทการปรับบทแปลต่าง ๆ ซึ่งเรียงลำดับความถี่จำนวนที่พบมากที่สุดไปยังน้อยที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของการปรับบทแปลระดับคำและระดับโครงสร้าง

การปรับบทแปลระดับคำ			การปรับบทแปลระดับโครงสร้าง		
ลำดับ	ประเภท	ความถี่ (ครั้ง)	ลำดับ	ประเภท	ความถี่ (ครั้ง)
1.	การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ	7	1.	การเพิ่มและการละคำในประโยค	10
2.	การใช้คำหรือสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกันตามวัฒนธรรมภาษานับแปล	6	2.	ระดับโครงสร้างของคำ	8
3.	การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ	5	3.	การปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลี	7
	การใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างแทนคำอ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า	5	4.	การเปลี่ยนประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยค	5

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของการปรับบทแปลระดับคำและระดับโครงสร้าง (ต่อ)

การปรับบทแปลระดับคำ			การปรับบทแปลระดับโครงสร้าง		
ลำดับ	ประเภท	ความถี่ (ครั้ง)	ลำดับ	ประเภท	ความถี่ (ครั้ง)
4.	การเติมคำอธิบาย	3	5.	การปรับการใช้ปฏิเสธ	3
5.	การตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป	2	6.	ระดับเสียง	1

จากการศึกษาพบว่า การปรับบทแปลระดับคำประเภทการใช้วลีหรือประโยคแทนคำพบมากที่สุด 7 ครั้ง รองลงมาคือประเภทการใช้คำหรือสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกันตามวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล พบ 6 ครั้ง ประเภทการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ พบ 5 ครั้ง ประเภทการใช้คำอ้างอิงถึงความหมายที่กว้างแทนคำอ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่าพบ 5 ครั้ง ประเภทการเติมคำอธิบายพบ 3 ครั้ง และประเภทการตัดคำหรือสำนวนทิ้งไป พบน้อยที่สุด 2 ครั้ง สำหรับการปรับบทแปลระดับโครงสร้าง ประเภทการเพิ่มและการละคำในประโยคพบมากที่สุด 10 ครั้ง รองลงมาคือประเภทระดับโครงสร้างของคำพบ 8 ครั้ง ประเภทการปรับระเบียบวิธีเรียงคำในประโยคหรือวลีพบ 7 ครั้ง ประเภทการเปลี่ยนประโยคเป็นวลีหรือวลีเป็นประโยคพบ 5 ครั้ง ประเภทการปรับการใช้ปฏิเสธ พบ 3 ครั้ง และประเภทระดับเสียง พบน้อยที่สุด 1 ครั้ง

ต้นฉบับ (Brown, 2000)

nocturnal / Adj. (Brown, 2000: 434)

conspiracy / N. (Brown, 2000: 196)

amorphous / Adj. (Brown, 2000: 408)

ฉบับแปล (Brown, 2004)

ที่หากินในเวลากลางคืน (Brown, 2004: 557)

การวางแผนการร้าย (Brown, 2004: 258)

ปราศจากรูปทรงสัญญาณแน่นอน (Brown, 2004: 521)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แปลได้ปรับบทแปลจากคำต้นฉบับ “nocturnal” ซึ่งเป็นคำคุณศัพท์เฉพาะทางที่สามารถพบได้ในภาษาเขียนทางด้านสัตววิทยา มีความหมายว่า “สัตว์ที่มีกิจกรรมการใช้ชีวิตในตอนกลางคืน” โดยผู้แปลได้ปรับสู่ภาษาฉบับแปลเป็น “ที่หากินในเวลากลางคืน” ซึ่งเป็นวลีที่ใช้กันทั่วไปมากกว่าในสังคมและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำคุณศัพท์นี้มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างถัดมาคำว่า “conspiracy” ในต้นฉบับได้ทำหน้าที่เป็นคำนาม มีความหมายว่า “แผนลับโดยกลุ่มคนที่จะทำสิ่งที่ป็นอันตรายหรือผิดกฎหมาย” ผู้แปลได้ใช้นามวลีที่ว่า “การวางแผนการร้าย” แทนคำดังกล่าว เพื่อถ่ายทอดอารมณ์บอกให้รู้ชัดถึงเหตุการณ์ร้ายแรงที่กำลังจะเกิดขึ้นในเรื่อง ทำให้ประโยคมีความชัดเจนยิ่งขึ้นง่ายต่อการเข้าใจของผู้อ่าน และตัวอย่างสุดท้ายคำว่า “amorphous” เป็นคำคุณศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความหมายในพจนานุกรมฉบับ Oxford University Press (2015) ว่า “ไม่มีรูปร่าง รูปทรง หรือโครงสร้างที่แน่นอน” แต่เมื่อนำมาปรับบทแปลจะได้ว่า “ปราศจากรูปทรงสัญญาณแน่นอน” เป็นการทำให้ผู้อ่านจินตนาการตามและสอดคล้องกับบรรยากาศในบริบท จะเห็นได้ว่าตัวอย่างทั้งสามนั้น เป็นคำศัพท์ที่มีความหมายในเชิงนามธรรม และมีความซับซ้อนในการอธิบาย ผู้แปลจึงแก้ปัญหาโดยการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เพราะเป็นการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ โดยการคัดสรรหาวลีที่มีความหมายใกล้เคียงมากที่สุดกับคำที่เป็นปัญหาในบริบทนั้น ๆ ดังนั้นจึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Anantawong, S. et al. (2021) ที่ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า ปัญหาส่วนใหญ่ในการแปลเกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการเลือกใช้คำ เนื่องจากคำนั้น ๆ ภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลไม่มีคำเทียบเคียงกันได้ ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ในการสื่อความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งการแปล

ด้วยลักษณะเช่นนี้อาจไม่ได้ยึดติดกับรูปแบบมากนัก หากแต่เน้นความเข้าใจในบริบทเดียวกันกับสิ่งที่ผู้แต่งต้องการสื่อสารถึงผู้อ่านเป็นสำคัญ (Yanwaree, P., 2014; Youngrak, P, 2014)

นอกจากนี้ยังพบว่าในการปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการใช้คำหรือสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกันตามวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล (Cultural Substitution) มีการใช้มากเป็นอันดับรองลงมา จากการศึกษาพบว่า การปรับบทแปลระดับคำ ในเชิงสังคมและด้านวัฒนธรรมนั้น เนื่องจาก การใช้คำหรือสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกันระหว่างวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับ และวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการปรับบทแปลดังกล่าวเพื่อมาประยุกต์ใช้กับภาษาในฉบับแปลเพื่อให้สัมพันธ์กับบริบทในสังคมและวัฒนธรรมไทยเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก รสชาติ และบรรยากาศ เนื่องด้วยความหมายและที่มาของคำ สำนวน ระบบการนับเวลา เครื่องมือ รวมถึง เรื่องเล่า หรือตำนานต่าง ๆ จากในวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับที่มีความแตกต่างจากในวัฒนธรรมภาษาฉบับแปลจึงทำให้ผู้แปลนำสำนวน และคำในภาษาไทยมาประยุกต์ใช้กับภาษาในบทแปล โดยผู้แปลไม่อาจทำการแปลแบบตรงตัวได้เพราะจะทำให้ผู้อ่านฉบับแปลไม่สามารถเข้าใจถึงลักษณะของกลุ่มความคิด รวมถึงบริบทในเรื่องราวต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ (Brown, 2000)	ฉบับแปล (Brown, 2004)	ประเภท
battering ram (Brown, 2000: 284)	ไม้ตะลุมพุก (Brown, 2004: 368)	สิ่งของ
a needle in a haystack (Brown, 2000: 329)	งมเข็มในมหาสมุทร (Brown, 2004: 424)	สำนวน
a good Samaritan (Brown, 2000: 352)	อัครวินม้าขาว (Brown, 2004: 453)	ชื่อเฉพาะในตำนาน
11:56 P.M. (Brown, 2000: 405)	23.56 น. (Brown, 2004: 518)	ระบบเวลา

การเปรียบเทียบตามวัฒนธรรมได้รวมทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ซึ่งความคิดของคนแต่ละวัฒนธรรมย่อมแตกต่างกัน จากตัวอย่างผู้แปลได้มีการใช้สิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมในการแปลสิ่งของ สำนวน ชื่อเฉพาะในตำนาน และระบบการเรียกขานเวลา เช่น ประเด็นแรกการแปลสิ่งของ คำว่า “ไม้ตะลุมพุก” ซึ่งเป็นคำแปลของ “battering ram” เนื่องจากเป็นสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรมโดยใช้หลักรูปร่างลักษณะ และหน้าที่การใช้สอย เป็นตัวกำหนด คนในวัฒนธรรมไทยจึงจะมองเห็นภาพได้ชัดเจน ต่อมาในประเด็นที่สองการแปลสำนวน เช่น สำนวน “งมเข็มในมหาสมุทร” เป็นสำนวนแปลของ “a needle in a haystack” ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นการเปรียบเทียบการใช้ภาพพจน์ที่เท่าเทียมกัน ในลักษณะของการอุปมาอุปมัย และประเด็นที่สามการแปลชื่อเฉพาะ คำว่า “อัครวินม้าขาว” เป็นคำแปลของ “a good Samaritan” ผู้แปลได้ถ่ายทอดทั้งความหมาย และความรู้สึก รวมถึงทัศนคติที่มีต่อบุคคลผู้นั้น ซึ่งสื่อถึงความสัมพันธ์กับบริบทในสังคมและวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ในประเด็นที่สี่การแปลระบบเวลา คือ “23.56 น.” เป็นรูปแบบเวลาที่ถูกรับของ “11:56 P.M.” เพื่อให้ภาษาฉบับแปลเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ลึกซึ้ง และสะดวก ดังนั้นจึงสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Jantarakhet, C. (1985) ว่าในการถ่ายทอดความหมายของคนที่ใช้คนละภาษา สังคม และวัฒนธรรม ถ้าพึงความรู้ทางด้านภาษาอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ต้องเข้าใจความต่างในด้านอื่นด้วย เช่น ทัศนคติ ความเชื่อ สภาพแวดล้อม เนื่องจากภาษาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม ดังนั้น ภาษา และวัฒนธรรมจึงแยกออกจากกันไม่ได้ ตัวผู้แปลเองต้องรู้จักวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับเป็นอย่างดี เพื่อสามารถขจัดปัญหาในการแปลต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการแปล และวัฒนธรรมของ Denoun, E. (2010) มีความเห็นว่า “วัฒนธรรมเป็นการรวบรวมเอาประสบการณ์ที่ซับซ้อนเข้าไว้ด้วยกัน และควบคุมการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ที่ซับซ้อนนี้รวมเอา

ประวัติศาสตร์ โครงสร้างของสังคม ศาสนา ประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติ ตลอดจนการใช้ภาษาในวัฒนธรรมนั้นในชีวิตประจำวันมารวมกันไว้ ดังนั้นในการแปลต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรม”

การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษาที่พบมากที่สุด คือ การปรับระดับประโยค ประเภทการเพิ่มและลดคำในประโยค เนื่องจากความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาระหว่างตัวบทต้นฉบับและฉบับแปล ซึ่งหากผู้แปลเก็บรายละเอียดของคำจากต้นฉบับทั้งหมด ก็ไม่ได้ทำให้ประโยคฉบับแปลออกมาสมบูรณ์เสมอไป การถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งให้ตรงตามภาษาต้นทางเลยนั้นไม่อาจทำได้ทั้งหมด เพราะรูปแบบโครงสร้างของภาษาฉบับต้นทางที่ต้องกระทำการเปลี่ย่อมอาจมีปัญหาในโครงสร้างของภาษาฉบับแปล ดังนั้นผู้แปลจึงต้องทำการปรับโดยการเพิ่มหรือลดคำในประโยค ดังสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์จำแนกตามลักษณะการเพิ่มและลดคำที่พบจากการวิเคราะห์

ต้นฉบับ	ฉบับแปล	การปรับบทแปล	
		การเพิ่มคำ	การลดคำ
“Langdon paused.” (Brown, 2000: 78)	“แลงดอนชะงัก <i>ความคิด</i> ” (Brown, 2004: 102)	กรรม	
“... <i>his</i> face pale and steeled. <i>His</i> dark hair was cropped in military buzz cut, and <i>his</i> eyes burned with the kind of hardened determination only attainable through years of intense training.” (Brown, 2000: 109)	“...ใบหน้าแสดงความสุขภาพดีและแข็งแกร่ง เส้นผมสีเข้ม ตัดสั้นแบบทรงทหาร และดวงตาที่โชนกล้าด้วยแววเฉียบขาด ซึ่งต้องเกิดจากการฝึกฝนแบบเข้มข้นมานานหลายปีเท่านั้น” (Brown, 2004: 143)		คำคุณศัพท์
“...he was to step outside...” (Brown, 2000: 158)	“...เขาก็จะต้องก้าวลง <i>จากรถ</i> ...” (Brown, 2004: 207)	กรรม	
“He closed the book and left <i>it</i> ...” (Brown, 2000: 280)	“เขาปิดสมุดแล้ววางไว้...” (Brown, 2004: 363)		กรรม
“He found it. <i>He</i> had hoped it would be heavy wood or iron, but it was aluminum.” (Brown, 2000: 284)	“เขาหาบันไดจนพบ และหวังว่ามันจะทำด้วยไม้หนัก ๆ หรือเหล็ก แต่มันเป็นอะลูมิเนียม” (Brown, 2004: 368)		ประธาน
“Even the casket itself seemed fitting.” (Brown, 2000: 306)	“แม้แต่ตัวหีบศพเองก็ดูเหมาะ <i>กับเขา</i> ” (Brown, 2004: 398)	กรรม	
“The camerlegno spoke of kidnapped <i>cardinals</i> , branded <i>cardinals</i> , murdered <i>cardinals</i> .” (Brown, 2000, 310)	“ท่านคาเมอร์เลโอพูดถึงการลักพาตัว การนาบประทับตราบนอก และ การสังหาร พระคาร์ดินัล” (Brown, 2004: 401)		กรรม
“...a vile truth he had just learned. <i>It</i> cannot be!” (Brown, 2000: 434)	“...ความจริงอันแสนโหดร้ายที่ท่านเพิ่งรู้ เป็นไปไม่ได้!” (Brown, 2004: 557)		ประธาน

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ที่จำแนกตามลักษณะการเพิ่มและละคำที่พบจากการวิเคราะห์ (ต่อ)

ต้นฉบับ	ฉบับแปล	การปรับบทแปล	
		การเพิ่มคำ	การละคำ
"... <i>they</i> both found themselves longing for something <i>they</i> never expected..." (Brown, 2000: 445)	"แต่ทั้งสองกลับพบว่า พวกตนมีความปรารถนาในบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน..." (Brown, 2004: 572)		ประธาน
"He did not scream. <i>He</i> raised <i>his</i> arms over his head and looked toward heaven." (Brown, 2000: 453)	"ท่านมิได้กรี๊ดร้องออกมา หากเพียงยกสองแขนชูขึ้นเหนือศีรษะและมองตรงไปยังสวรรค์" (Brown, 2004: 582)		ประธาน, คำคุณศัพท์

ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างทั้งสิบพบว่า ผู้แปลได้เพิ่ม และละคำในโครงสร้างของประโยคที่ทำหน้าที่เป็นประธาน กรรม และส่วนขยาย เพื่อให้ได้ภาษาฉบับแปลที่ราบรื่น จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเพิ่มคำเป็นประเภทการเพิ่มกรรมหลังกริยาทั้งหมด จำนวนทั้งสิ้นสามครั้ง เช่นในประโยคต้นฉบับ "Langdon paused." ตัวอย่างของกริยาในประโยคนี้คือคำว่า "pause" เป็นได้ทั้ง สกรรมกริยา และ อกรรมกริยา ในโครงสร้างภาษาอังกฤษ โดยผู้แต่งเลือกที่จะให้กริยาดังกล่าวเป็นไปในรูปของอกรรมกริยาโดยไม่ต้องมีกรรมมารองรับเพราะบริบทในเรื่องเป็นกริยาทางความคิดที่แสดงถึงการหยุดทัศนคติที่เกิดขึ้นภายในหัวของตัวละครต่อสถานการณ์เลวร้าย แต่ในทางตรงกันข้ามผู้แปลได้ถ่ายทอดกริยาดังกล่าวสู่ภาษาฉบับแปลว่า "ชะงัก" ในรูปของสกรรมกริยา มากไปกว่านั้นผู้แปลได้เพิ่มกรรมคำว่า "ความคิด" เพราะแม้จะเป็นกริยาที่ไม่ได้แสดงออกในทางกายภาพ แต่ก็แสดงออกถึงอารมณ์ และความรู้สึกของสภาวะภายในสมองโดยสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทางความคิดของตัวละคร จึงเกิดเป็นภาษาฉบับแปลที่สมบูรณ์ว่า "แลงดอนชะงักความคิด" เหมาะสมกับบริบทในเรื่อง ในส่วนของการละคำเป็นประเภทการละประธานในประโยคมีจำนวนสี่ครั้ง ผู้แปลได้ละประธานของประโยค คือ สรรพนาม "He" และ "They" เอาไว้ เนื่องจากตามโครงสร้างในประโยคภาษาอังกฤษไม่สามารถขาดประธานได้ หากขาดประธานจะทำให้โครงสร้างไวยากรณ์ไม่สมบูรณ์ แต่ในประโยคของภาษาไทย เช่นประโยคความรวม สามารถละประธานของประโยคย่อย ในกรณีที่เป็นคนเดียวกัน หรือสิ่งเดียวกัน ซึ่งก็ไม่ได้ทำให้ความหมายโดยรวมเสียไป หรือขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากประโยคย่อยหลักได้มีการกล่าวถึง ประธานอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาได้พบประเภทการละคำคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ จำนวนสองครั้ง คือคำว่า "his" มีความหมายในภาษาไทยว่า "ของเขา" เนื่องจากในภาษาไทยไม่ได้แปลทุกตัวอักษร และมักไม่ถูกนำมาใช้ถ้าไม่ต้องการเน้นถึงความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sangchanthip, C. et al. (2017) ว่า การเพิ่มคำหรือละคำในประโยคเป็นการเพิ่มหรือละคำด้านไวยากรณ์ของภาษา เพื่อลดความหมายซ้ำซ้อนและช่วยทำให้ประโยคกระชับ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การปรับบทแปลระดับโครงสร้างของภาษาที่พบมากเป็นอันดับสอง คือ การปรับระดับโครงสร้างของคำ เนื่องจากโครงสร้างของคำของแต่ละภาษามีทั้งที่เหมือนกันและต่างกันและอาจเป็นการนำมาซึ่งปัญหาในการแปล การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของคำนั้นมีความจำเป็นสืบเนื่องจากปัจจัย สอง ประการดังต่อไปนี้ ประการแรก คือ ความแตกต่างทางด้านคุณสมบัติของคำ และการทำงานตามหน้าที่ทางรูปแบบไวยากรณ์ในประโยค ประการที่สอง คือ ความแตกต่างในด้านการประกอบคำด้วยหน่วยเสียงหรือหน่วยคำที่พิเศษเพื่อทำการบอกความหมายเพิ่มเติมในด้านเพศ (gender) พจน์ (number) กาล (tense) และความหมายอื่น ๆ อีก โดยที่ตัวผู้แปลนั้นสามารถกระทำการเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างของคำเสียใหม่ โดยให้ถูกต้องและสอดคล้องเหมาะสมตามหลักไวยากรณ์ในตัวภาษาฉบับแปล และสามารถสื่อความหมายได้สอดคล้องและถูกต้องรวมถึงเท่าเทียมกับตัวภาษาต้นฉบับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ	“...the Illuminati <i>had killed people</i> , but individuals, carefully conscripted targets.” (Brown, 2000: 78)
ฉบับแปล	“...อิลลูมินาติ <i>เคยฆ่าคนมาแล้ว</i> แต่ก็ เฉพาะตัวบุคคล ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ผ่านการคัดมาอย่างรอบคอบ” (Brown, 2004: 102)
ต้นฉบับ	“...Langdon <i>did</i> the only thing he <i>could</i> do.” (Brown, 2000: 306)
ฉบับแปล	“...แลงดอนก็ทำสิ่งที่ทำได้เพียงอย่างเดียว <i>ในตอนนั้น</i> ” (Brown, 2004: 398)
ต้นฉบับ	“...Cardinal Mortati tried to comprehend the words he <i>was hearing</i> .” (Brown, 2000: 310)
ฉบับแปล	“...ท่านพยายามทำความเข้าใจคำพูดที่ <i>กำลังได้ยิน</i> ” (Brown, 2004: 401)
ต้นฉบับ	“He raised his <i>arms</i> ...” (Brown, 2000: 453)
ฉบับแปล	“หากเพียงยก <i>สองแขน</i> ...” (Brown, 2004: 582)
ต้นฉบับ	“...the globule of antimatter hovered <i>calmly</i> ,...” (Brown, 2000: 408)
ฉบับแปล	“...หยดปฏิสสารลอยนิ่งอยู่ <i>อย่างสงบ</i> ...” (Brown, 2004: 521)
ต้นฉบับ	“...assaulted <i>Langdon’s senses</i> with a deafening chaos.” (Brown, 2000: 408)
ฉบับแปล	“...โจมตี <i>ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของแลงดอน</i> ด้วยความปั่นป่วนโกลาหลแทบลืมหูลืมตาไม่ขึ้น” (Brown, 2004: 521)

ในภาษาอังกฤษเมื่อต้องการจะบอกถึงกาล จะใช้การผันกริยาหรือการเปลี่ยนรูปกริยา เช่นในประโยคตัวอย่าง ดังต่อไปนี้ “...the Illuminati had killed people...”, “...Langdon did the only thing he could do.” และ “...he was hearing.” อีกทั้งยังได้มีการเติมกริยาวิเศษณ์แสดงเวลา เพื่อบอกว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต เช่น คำว่า lately (เมื่อเร็ว ๆ นี้) now (ขณะนี้) และ presently (ในเร็ว ๆ นี้) แต่ในภาษาไทยวิธีการบอกเวลาที่เกิดเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งขึ้น มักจะใช้บอกโดยการเพิ่มคำหรือวลีเข้าไปในข้อความ เช่น การเพิ่มกริยานุเคราะห์ คำว่า เคย มาแล้ว ในตอนนั้น จะ และกำลัง รวมถึงการเพิ่มกาลวิเศษณ์มาช่วยขยายในด้านเวลา เช่น คำว่า พຽงนี้ เมื่อวาน เช้า สาย บ่าย เย็น โบราณ อดีต อนาคต ก่อน ภายหลัง และเดี๋ยวนี้ (Aupakitsillapasran, P., 2022) จึงทำให้รูปกาลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้บางบริบทอาจมีความชัดเจนในด้านเวลาอยู่แล้วโดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มคำใด ๆ ถัดมาในประเด็นเรื่องพจน์ เนื่องด้วยภาษาอังกฤษมีการระบุรูปเอกพจน์หรือพหูพจน์ทุกครั้งที่มีการใช้คำนามที่นับได้ เช่นตัวอย่างจากภาษาต้นฉบับ คำว่า “arms” ได้มีการเพิ่มหน่วยเสียงพิเศษคือ S ในท้ายคำ แต่ในภาษาไทยไม่มีการเพิ่มหน่วยเสียงดังกล่าว จึงจำเป็นต้องเติมคำบอกจำนวนเข้าไปเพื่อระบุถึงรูปพหูพจน์ ทำให้ได้คำในภาษาฉบับแปลว่า “สองแขน” นอกจากนี้ยังมีประเด็นด้านการแสดงความเป็นเจ้าของโดยการเติม Apostrophe S (‘s) เข้าไปหลังคำนามเพื่อระบุการครอบครอง ดังตัวอย่างเช่น “...Langdon’s senses...” ตรงกับภาษาฉบับแปลว่า “...ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของแลงดอน...” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Saibua, S. (2017) ที่ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า เมื่อผู้แปลถ่ายทอดความหมายของคำในต้นฉบับเป็นคำในภาษาฉบับแปล ผู้แปลอาจจะเปลี่ยนโครงสร้างของคำเสียใหม่ก็ได้โดยยึดหลักว่าให้เหมาะสมและถูกต้องกับหลักไวยากรณ์ของภาษาฉบับแปล และสื่อความหมายได้เทียบเคียงกับต้นฉบับตัวอย่างการปรับโครงสร้างของคำในการแปลระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาไทย

สรุปและอภิปรายผล

ในส่วนของการศึกษาเชิงวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายเรื่อง “เทวากับซาตาน” หรือ “Angels and Demons” พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว และการแปลแบบเอาความ ตามความเหมาะสมของเนื้อหา จะสังเกตเห็นได้ว่าผู้แปลมีการใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวเสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากลักษณะของภาษาต้นฉบับแต่งด้วยโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน มักใช้ในกรณีที่ผู้แปลมุ่งเน้นไปที่ความถูกต้องแม่นยำเป็นหลัก และพยายามรักษารูปแบบของการนำเสนอความคิด ของต้นฉบับไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยรูปแบบที่วางนี้หมายถึงระเบียบวิธีการเรียงคำและการจัดกลุ่มทางความคิด เพราะเนื้อหาในเนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย โดยเป็นการอธิบายอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านนึกเห็นเป็นภาพได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Saibua, S. (2017 : 44) ที่ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่าการแปลแบบตรงตัวนอกจากการลำดับกลุ่มความคิด จะเป็นระเบียบเดียวกันแล้ว แม้แต่การเรียงคำในแต่ละประโยคก็ยังเป็นแบบเดียวกันด้วย ที่เป็นเช่นนี้ได้โดยที่ลักษณะภาษาที่ใช้ในฉบับแปลดูไม่ขัดกับธรรมชาติของภาษาอังกฤษและกลมกลืนไปกับบรรยายภาศของเรื่องก็เพราะโครงสร้างของประโยคในภาษาอังกฤษที่เป็นต้นฉบับเป็นโครงสร้างที่ใกล้เคียงกับโครงสร้างของประโยคในภาษาไทย เพื่อให้การจัดเรียงลำดับของวลีและประโยคของต้นฉบับเหมือนกับฉบับแปลตั้งกับถอดมาจากแม่พิมพ์เดียวกัน นอกจากนี้ในส่วนของการแปลแบบเอาความจากในเนื้อเรื่อง สามารถเห็นได้ในระดับคำ สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในสิ่งทดแทนทางวัฒนธรรม มักจะใช้ในกรณีที่ผู้แปลไม่ได้เน้นการคงรูปแบบของการนำเสนอความคิด เพื่อรักษารสของความหมายเดิม ซึ่งถือเป็นหัวใจของการแปลงานบันเทิงคดี อาจกล่าวได้ว่าการแปลนวนิยายก็อาจใช้สำนวนโวหารที่เป็นการแปลแบบเอาความได้ (Supol, D., 2002: 45) เพราะฉะนั้นแล้วการแปลที่ดีจึงต้องมีมากกว่าหนึ่งวิธี และต้องถูกคัดสรรเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพเพื่อความเหมาะสมกับงานประพันธ์ประเภทนั้น ๆ รวมถึงเพื่อให้บทแปลแปลมีคุณภาพมากที่สุด คงไว้ซึ่งความหมายทางเนื้อหา อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และรสชาติ ที่ผู้ประพันธ์ได้ปรารถนาจะถ่ายทอดสู่สายตาผู้อ่าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์การปรับบทแปลที่ใช้ในการแปลนวนิยายเรื่อง “เทวากับซาตาน” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางแก่ผู้ทำวิจัยในครั้งต่อไป โดยการศึกษาการปรับบทแปลนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของ Dan Brown (2000) และศึกษางานแปลอื่น ๆ ที่แปลโดย Oradee Suwankomol (2004) เพื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างในด้านของวิธีการปรับบทแปลว่ามีความคล้ายหรือต่างกันอย่างไร นอกจากนี้ยังมีงานแปลประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจาก นวนิยายที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ เช่น งานแปลข่าว บทละคร และวรรณกรรมเด็ก วรรณกรรมเยาวชน อีกทั้งทำการศึกษางานแปลประเภทอื่น ๆ โดยใช้กรอบแนวคิดของนักทฤษฎีอื่น ๆ

References

- Anantawong, S., Tipayasuparat, N., Nimmannit, S., & Wongkittiporn, A. (2021). An Analysis of Translation Editing and Translation Techniques of the Novel “IT” Translated Version by Suwith Khawplod. *Kasalongkham Research Journal*, 15(2), (pp. 39-50).
- Aupakitsillapasran, P. (2022). *Principle of Thai Language*. (11th Ed.). Thai Watana Panich Press.
- Baker, M. (1992). *In Other Words* (3rd Ed.). Routledge Press.
- Brown, D. (2000). *Angels and Demons* (1st Ed.). Pocket Books Press.
- Brown, D. (2000). *Angels and Demons [เทวากับซาตาน]* (1st Ed.). Praew Press.
- Denoun, E. (2010). *Translation and Culture*. Completetranslation.
<http://www.completetranslation.com/culture.htm>
- Hornby, A., Bradbery, J., & Deuter, M. (2015). *Oxford Advanced Learner’s Dictionary of English* (9th Ed.). Oxford University Press.
- Jantarakhet, C. (1985). *Translation for Communication* (1st Ed.). Thai Watana Panich Press.
- Laisatraklai, A. (2015). *English Short Stories and Novels Translation* (2nd Ed.). Ramkhamhaeng University Press.
- Saibua, S. (2017). *Principles of Translation* (9th Ed.). Thammasat University Press.
- Sangchanthip, C., Tipayasuparat, N., & Srinopparat, S. (2017). An Analytical Study of Translation Editing and Translation Process of the Autobiographical Literature “A Street Cat Named Bob”. *The 12th RSU National Graduate Research*, 12(12), (pp. 950-959).
- Supol, D. (2002). *Theory and Strategies of Translation* (5th Ed.). Chulalongkorn University Press.
- Yanwaree, P. (2014). *Maekmais Technique in Translating Children Literature Otherwise Known as Sheila the Great and Superfudge*. [Master’s Thesis]. Thai Thesis Database.
<http://www.thaithesis.org/index.php>
- Youngrak, P. (2014). An Analytical Study of Translation Editing and Transition Process of the Children’s Literature “Charlie and the Great Glass Elevator”. *National Research Conference 2014*. Independence Study of Master of Arts in Graduate School in English for Profession of Rangsit University.